

ชาติพันธุ์นิพนธ์ :

การศึกษาเชิงอัตชีวประวัติผ่านมุมมอง ทัศนคติ ของม้าทรงเทพเจ้าจีนในสามจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย

โดย: เบนจรงค์ ธีระพลิกะ

สาระสังเขป

วัตถุประสงค์ของบทความชิ้นนี้มิได้ต้องการนำเสนอประเด็นม้าทรงในทัศนะของพิธีกรรม ความเชื่อ จิตที่อยู่ นอกเหนือการควบคุมซึ่งคล้ายกับการศึกษาชิ้นต่าง ๆ ดังที่จะกล่าวในวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทว่าต้องการพยายามศึกษาเชิง ชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติของม้าทรงกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดทางภาคใต้ เพื่อทำความเข้าใจการใช้ชีวิต ทัศนคติ การดำรงชีวิตว่าอันที่จริงแล้วม้าทรงในมุมมองของม้าทรงมีลักษณะเป็นอย่างไร ผลการศึกษพบว่า แม้สังคม รอบข้างม้าทรงจะพยายามตีตราประทับกรอบว่าผู้ปฏิบัติหน้าที่ม้าทรงของเทพเจ้าจีนในเทศกาลต่าง ๆ จะต้องปฏิบัติตน ให้อยู่ในจารีของม้าทรง อย่างไรก็ตาม ม้าทรงกลุ่มนี้กลับมองว่า ชีวิตม้าทรงนั้นไม่ได้มีความแตกต่างจากชีวิตของ ประชากรกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม มีสุข มีทุกข์ มีเศร้า หรือแม้กระทั่งในหลายปัจจัยก็สามารถส่งผลให้ม้าทรงไม่สามารถ ปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบจารีตปฏิบัติที่ม้าทรงอาวุโสปฏิบัติได้ ยิ่งไปกว่านั้น ชาติพันธุ์นิพนธ์ฉบับนี้ยังพบว่าม้าทรงกลุ่มนี้ พยายามที่จะสื่อสารให้บุคคลภายนอกทราบว่าตนเองไม่ได้เป็นผู้วิเศษหรือมหัศจรรย์เกิดกว่าที่ใคร ๆ จินตนาการไว้

Instead than describing mediums from the standpoint of rituals, beliefs, and uncontrollable minds, the main goal of this essay is to try an auto ethnographic study of a group of mediums living there. visited the southern regions to learn about the way of life, the attitudes of people, and what a medium genuinely looks like. The study's findings demonstrated that although cultures surrounding mediums attempt to frame the spirits that take on the roles of Chinese gods during festivals, they are nevertheless required to behave according to their own customs. The medium is similar to how many societal groupings live their lives. The inability of the medium to act appropriately under the circumstances of the medium might be caused by happy, happy, sad, or even many other things. Moreover, Additionally, this ethnography discovers that the members of the medium are attempting to convince outsiders that they are neither supernatural nor charming as previously thought.

บทนำ

ผู้เขียนบทความฉบับนี้ยินดีที่จะกล่าวต่อผู้อ่านทุกท่านว่างานนิพนธ์ชิ้นนี้ไม่ได้จะนำเสนอความเป็นมาของพิธีกรรมการถือศีลกินผัก หรือแม้แต่พิธีการประทับทรง หรือการก้าวเข้ามาสู่การเป็นม้าทรงในมุมมองของพิธีกรรมความเชื่อ รวมถึงการเป็นม้าทรงที่ดีหรือร่างทรงตัวอย่าง ว่าเป็นการนิพนธ์ชิ้นงานของม้าทรงที่อยู่ในมุมมองที่สามารถจับต้องได้ หรือ “ตามที่เป็นอยู่จริง” (บุญเลิศ วิเศษปรีชา, 2560; พิเชษฐ สายพันธ์, 2562) ฉะนั้นหากผู้อ่านคาดหวังงานชิ้นนี้ จะเหมือน คล้ายคลึง หรือต่อยอดงานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรมใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการนำเสนอพิธีกรรม การกล่าวถึงการรำยมนต์ หรือการประทับทรงของเทพเจ้าต่าง ๆ ผู้เขียนจะขอกล่าวว่าในงานนิพนธ์ชิ้นนี้จะไม่ปรากฏเนื้อหาเหล่านั้น

อย่างไรก็ดี หากผู้อ่านท่านใดสนใจว่า “ม้าทรง” มีทัศนคติต่อการใช้ชีวิต ความเชื่อ ความศรัทธา หรือการแสดงตัวตนในชีวิตประจำวันอย่างไร ผู้เขียนก็จะกล่าวต้อนรับ เพราะหลังจากที่ผู้เขียนได้เกริ่นนำมาแล้ว ก็คิดว่าพวกเราทั้งสองฝ่ายเข้าใจตรงกัน

หากจะกล่าวถึง “ม้าทรง” ผู้เขียนจะกล่าวอ้างอิงถึงงานวิชาการ 4-5 ชิ้น เพื่อทำความเข้าใจว่า “ร่างทรง” “ม้าทรง” แตกต่างกันอย่างใด ในทัศนคติของม้าทรงที่ผู้เขียนได้นำชีวิตส่วนหนึ่งของเขาเหล่านั้นมานิพนธ์ให้ผู้อ่านได้ทัศนศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาชาติพันธุ์วรรณาเชิงอัตชีวประวัติของม้าทรงกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในจังหวัดทางภาคใต้ เพื่อทำความเข้าใจการใช้ชีวิต ทัศนคติ การดำรงชีวิตว่าอันที่จริงแล้วม้าทรงในมุมมองของม้าทรงมีลักษณะเป็นอย่างไร

“ม้าทรง” “ร่างทรง” เหมือนกันแต่ไม่เหมือนกันในทัศนะของผู้ทรง

ตามการศึกษาเรื่อง “ม้าทรง” ความเป็นเทพกับความเป็นมนุษย์ ปฏิบัติการในพื้นที่พิธีกรรมงานประเพณีถือศีลกินผักของจังหวัดภูเก็ต ของ ปัทมาสน์ พิณนุกุล ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และเมตตา ศิริสุข (2563) กล่าวว่า “ม้าทรง” เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในพิธีถือศีลกินผัก ด้วยเหตุที่เป็น “สื่อกลาง” เชื่อมโยงระหว่างองค์เทพหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่มีอำนาจเหนือธรรมชาติ ให้สามารถสื่อสารระหว่างองค์เทพในโลกสวรรค์กับโลกสามัญได้ รวมทั้งสามารถปกป้องคุ้มครองให้ผู้มาร่วมประกอบพิธีกรรมสามารถรับรู้ รับทราบถึงข้อสงสัยต่าง ๆ ที่ตนเองมี หรือในการศึกษาของ พระสมุห์สุรพงษ์ ปฎาพโล (2560) ซึ่งนิยามร่างทรง ไว้ว่า หมายถึงหญิงหรือชายที่เป็นสื่อหรือ

ตัวกลางเพื่อให้วิญญาณหรือเทพต่าง ๆ เข้าสิงร่างของตนเพื่อติดต่อกับผู้มาขอรับบริการโดยมีวัตถุประสงค์ตามที่ผู้รับบริการต้องการ หรือในงานศึกษาของ นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ (2565) ซึ่งพยายามอธิบายการศึกษาในอดีตที่ผ่านมาว่าร่างทรงนั้นกระทำการในฐานะการสื่อสารประเภทหนึ่งที่พบว่าผู้ทำหน้าที่ร่างทรงนั้นเป็นผู้มีฐานะรวง จึงกระทำการต่อผู้ต่อรองกับสังคมเพื่อให้ตนเองสามารถที่จะมีอำนาจในการสื่อสาร รวมทั้งปลดปล่อยและทำทายเป็นสังคมนะแลหลักที่ให้ความสำคัญกับแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์ ซึ่งร่างทรงเป็นผู้ทำการสื่อสารกับสิ่งที่มองไม่เห็นกับมนุษย์ อาจมีคำตอบบางประการหากเหตุแห่งทุกข์ถูกบรรเทาโดยร่างทรงคนนั้น ๆ

ในการศึกษาของ Lambek (1981) พยายามอธิบายช่วงระยะเวลาที่สำคัญ ซึ่งเป็นการเปลี่ยนผ่านจากมนุษย์ทั่วไปสู่ร่างทรงหรือม้าทรงเพื่อให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ดวงจิตเหนือธรรมชาติเข้าสิงสู่ในร่างกาย การศึกษาชิ้นนี้ใช้คำว่า “สภาวะไม่รู้ตัว” และจำเป็นที่จะต้องแสดงกิริยา อาทิ การสั่นไหว เสียงที่เปลี่ยนไป เพื่อแบ่งแยกระหว่างบุคคลทั่วไปกับบุคคลที่มีสิ่งเหนือธรรมชาติทับซ้อนอยู่ (Noll et al., 1985) ในการศึกษาของ วิชกรภรณ์ จีระเสถียร และ พรรณนวิดี ขำจรัส (2019) อธิบายบริบทการประทับทรงในจังหวัดภูเก็ตไว้ว่า ระหว่างการประทับทรง ม้าทรงจะมีกิริยาท่าทางที่เปลี่ยนไปจากเดิม เช่น เสียงพูดอาจจะแหบเครือหรือมีเสียงที่ห้าว หยิบจับอาวุธหรือธงประจำกายของพระหรือเทพเจ้าองค์นั้น ๆ จากการศึกษาหลายชิ้น อาทิ Boddy (1994) หรือ Luhrmann (2011) พยายามที่จะยืนยันว่าร่างทรงหรือม้าทรงจะถูกเปลี่ยนผ่านจากมนุษย์ทั่วไปเป็นร่างทรงหรือม้าทรง จำเป็นที่จะต้องผ่านสภาวะไม่รู้ตัวร่วมกับการแสดงกิริยาที่แตกต่างจากมนุษย์ทั่วไปด้วยทุกครั้ง และหลังจากพิธีกรรมหรือกิจกรรมนั้น ๆ สำเร็จลง สิ่งเหนือธรรมชาติออก

จากร่างกายไปมนุษย์รายนั้นจะกลับมารู้สึกตัวเป็นปกติอีกครั้ง

หากมองกลับมาย้อนในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับม้าทรงของเทพเจ้าจีน จำต้องอธิบายคำศัพท์เฉพาะคำหนึ่งที่นิยมใช้ในในกลุ่มผู้ประกอบพิธีประทับทรง คำนั้นคือ “กัตอง” (占童) แปลว่า คนทรงในความเชื่อของจีน โดยธรรมเนียมของม้าทรงของเทพเจ้าจีนซึ่งจะลงมาประทับร่างม้าทรงเฉพาะทุก ๆ เทศกาลกินเจหรือในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ตามแต่เทพเจ้าที่ประจำร่างม้าทรงนั้นจะลงมาประทับร่าง (กัตอง) แต่ก็มีใช้ว่าจะลงมาประทับได้ทุกวัน เชื่อกันว่าการเข้าทรงของพระจีนเป็นการแสดงอิทธิฤทธิ์ของพระจีนและสามารถเปิดเป่าสิ่งชั่วร้าย บันดาลความสุขให้แก่ผู้เคารพเลื่อมใสพระจีน หรือที่ คมกฤษ อยู่เติกเค่ง (2564) ให้ความเห็นว่า ม้าทรงมีบทบาทในฐานะคนกลาง (medium) ที่ทำหน้าที่แทนคนอื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถจะติดต่อสื่อสารกับวิญญาณได้โดยตรง คนทรงจึงมีหน้าที่ในชุมชน ไม่ใช่เรื่องของปัจเจกหรือใครคนใดคนหนึ่งอย่างในปัจจุบัน และเมื่อสามารถติดต่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คนอื่นติดต่อไม่ได้ คนทรงจึงมีอำนาจในทางวัฒนธรรมด้วยโดยหากแปลตามความหมายแล้วจะพบว่าการใช้คำว่าม้าทรงกับพิธีกรรมของชาวจีนนั้นน่าจะถูกต้องกว่าใช้คำว่าร่างทรง

สาเหตุของการเป็นม้าทรงนั้น วิรัตน์ แก้วแทน (2537) อธิบายการเข้ามาเป็นม้าทรงไว้ว่ามีสาเหตุ 2 ประการด้วยกันคือ เพื่อต้องการต่อดวงชะตาให้ผู้ที่ชะตาขาด แต่ยังไม่ถึงเกณฑ์ที่จะต้องตาย เทพเจ้าจีนจะเข้าประทับร่างทรงเป็นการช่วยเหลือต่ออายุให้และผู้ที่มีเทพเจ้าจีนคุ้มครอง หรือบ้านที่มีการสืบทอดต่อกันบรรพบุรุษต้องให้ลูกหลานรับช่วงต่อ การเข้ามาเป็นม้าทรงทำให้การดำเนินชีวิตมีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ทั้งในด้านร่างกาย ความคิดจิตใจ และสังคม โดยเชื่อว่าการเป็นม้าทรงจะช่วยขจัดปัดเป่า

สิ่งไม่ดี รักษาโรคภัยไข้เจ็บ บันดาลความเจริญรุ่งเรือง ในการประกอบอาชีพ และอำนวยความสะดวก ให้แก่ตนเอง

อีกทั้งเมื่อได้สัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยพีเอ ก็พบ คำตอบที่น่าสนใจว่า “ที่คิดว่าใช้ผ้าทรงดีกว่า เพราะ คำว่าร่างทรงเหมือนเป็นการกำหนดให้องค์ศักดิ์สิทธิ์ มาทำหุ่นนี้ แต่ผ้าทรงเป็นความหมายที่ทำให้ศักดิ์สิทธิ์ ท่านมาซึ่งเป็นครั้งคราว ถ้าท่านไม่ใช่ก็เป็นคนปกติ ท่าน ซึ่งถึงจะทำการได้ตามที่ท่านประสงค์” หรือพีแดง ที่ นิยามตนเองว่าตนเองเป็นผ้าทรง “ผ้าทรงก็ตรงตัวนะ เป็นแค่ผ้า ท่านไม่ได้มาอยู่กับเราตลอดเวลา” พีเอ, (สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2565) สอดคล้องกับ พีเอ็กซ์ ที่กล่าวเสริมว่า “การเป็นผ้าทรงนั้นไม่ใช่ร่าง ทรง เป็นเพียง “ผ้า” ให้วิญญาณศักดิ์สิทธิ์ใช้ขยับ ขี่ชั่วคราวเท่านั้น” พีเอ็กซ์, (สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

จากตัวอย่างบทสัมภาษณ์แสดงให้เห็นว่า ผู้เข้าร่วมวิจัยพยายามที่จะกำหนดขอบเขตของตนเองและ สิ่งที่ไม่มองเห็น กล่าวคือ เป็นเพียงผ้าให้วิญญาณ ศักดิ์สิทธิ์ขี่เท่านั้น

จากการศึกษาของ ปีทมาสน์ พิณนุกูล ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และเมตตา ศิริสุข (2563) ให้คำนิยาม อย่างน่าสนใจไว้ว่า “ผ้าทรง” ซึ่งเป็นบุคคลที่องค์เทพ คัดเลือกด้วยการใช้พื้นที่ที่ร่างกายของมนุษย์ประทับ ร่างทรง ในเชิงสัญลักษณ์ถือเป็นการเปิดพื้นที่ให้คน ธรรมดาสามารถเข้าไปในพื้นที่พิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ และมีอำนาจบารมีพิเศษในการสื่อสารกับองค์เทพ ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ภายใต้ความเชื่อเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ใน บริบทพิธีกรรมทางศาสนา รวมทั้งความเชื่อเรื่อง อำนาจอภินิหารขององค์เทพที่สำแดงผ่านผ้าทรงเพื่อ ช่วยเหลือมนุษย์ผู้ทุกข์ยาก เป็นการแสดงอำนาจว่า เป็นภาพแทนขององค์เทพ เป็นมิติและปรากฏการณ์

ทางสังคมที่หล่อหลอมด้วยความเชื่อทางศาสนาใน ลักษณะพหุนิยม เป็นฐานวัฒนธรรมของบรรพบุรุษที่ เกี่ยวเนื่องด้วยมิติทางประวัติศาสตร์ สังคม และ วัฒนธรรมที่มีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตของบรรพบุรุษ ชาวจีนผ่านคติความเชื่อ ความศรัทธามาสู่ลูกหลาน ชาวไทยเชื้อสายจีนจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้องค์เทพจาก โลกสวรรค์ใช้ร่างมนุษย์โดยไม่มีข้อจำกัดเพศ และวัย ในส่วนต่อไปเป็นการกล่าวถึงวิถีวิทยาในการศึกษา สำหรับงานเขียนชิ้นนี้

วิธีการในการศึกษา

โดยผู้วิจัยจะอ้างอิงวิธีการศึกษาด้วยวิถีวิทยา แบบชาติพันธุ์วรรณาแบบดิเจทัล (Kozinets, 2010) ที่เชื่อว่าวิธีการศึกษาในชุมชนออนไลน์ จำเป็นที่จะต้องเริ่มต้นเลือกว่าจะศึกษาชุมชนหรือวัฒนธรรม ออนไลน์ใด หลังจากนั้นจึงเริ่มศึกษาโดยมองถึง การสร้างเครือข่ายของชุมชนนั้นว่าอาจมีการปฏิสัมพันธ์ ในพื้นที่ออฟไลน์หรือไม่ หากมีก็ต้องศึกษาและ พยายามอธิบายให้ได้ว่าการเจอกันทั้งสองพื้นที่นั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไรในเชิงวัตถุประสงค์ ของการสื่อสารหรือปฏิสัมพันธ์ รวมทั้งต้องคำนึงถึง ประเด็นที่นักวิจัยต้องการศึกษาสนใจ หรือ ใครู้ (topic) ไม่ใช่เลือกที่พื้นที่ที่จะศึกษา (Hine, 2000)

โดยการศึกษาชาติพันธุ์วรรณา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวันในสิ่งที่เราต้องการศึกษา ทั้งใน มุมของความหมาย บรรทัดฐาน ครอบคลุมสหศาสตร์ อาทิ การวิจัยพฤติกรรมผู้บริโภค การสื่อสารวัฒนธรรม และชุมชนศึกษา จึงทำให้ผลงานภาคสนามของงาน ชาติพันธุ์วิทยาดิเจทัลเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การวิจัย จากประสบการณ์จนอาจกลายเป็นทฤษฎี จากฐานรากเพื่อใช้ศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ต่อไป (Dong & Blommaert, 2009) มักใช้ร่องรอยในการมี การปฏิสัมพันธ์ในพื้นที่ออนไลน์มาเป็นข้อมูลใน

การวิเคราะห์ ผ่านวิธีการวิจัยเชิงตีความ ที่ปรับใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในบุคคลของมานุษยวิทยากับการศึกษาปฏิสัมพันธ์ และประสบการณ์ที่แสดงออกผ่านการสื่อสารในพื้นที่เสมือน (Kozinets, 1998) และสามารถออกจากพื้นที่เสมือนมาศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มเติมได้ตามแต่วัตถุประสงค์

ระยะเวลาตลอดการฝังตัวแบบผสมผสานทั้งในพื้นที่ออฟไลน์ ซึ่งผู้วิจัยเข้าร่วมพิธีกรรมต่าง ๆ ของศาลเจ้าและออนไลน์คือการรวมกลุ่มกับม้าทรงในเพจหรือกลุ่มต่าง ๆ ภายในเฟซบุ๊ก ทั้งหมด 6 เดือน โดยระหว่างนั้นมีการสอบถามข้อมูลและไปเจอในพื้นที่ออฟไลน์ 3-4 ครั้ง ซึ่งผู้เข้าร่วมในการวิจัยเป็นม้าทรงจำนวน 3 ท่าน อายุตั้งแต่ 32 ปีขึ้นไปและสมัครใจในการเปิดเผยข้อมูล อีกทั้งผู้วิจัยได้นำจริยธรรมในการวิจัยมาใช้ในการเก็บข้อมูล การนำเสนอข้อมูล และการปกปิดความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าร่วมในการวิจัย ด้วยเหตุแห่งความเคารพในบุคคล โดยการให้ข้อมูลอย่างครบถ้วนจนผู้ร่วมในการวิจัยเข้าใจเป็นอย่างดี และตัดสินใจอย่างอิสระในการให้ความยินยอมเข้าร่วมในการวิจัย อีกทั้ง การใส่รหัสในการเก็บข้อมูล มีการจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี และที่สำคัญที่สุดผู้ร่วมในการวิจัยสามารถถอนตัวได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการ (บุปผา ศิริวิศมี จรรยา เศรษฐบุตตร และ เบญจจา ยอดดำเนิน-แอ็ดติคจ์, 2544; เบญจรงค์ ติระผลิกะ, 2563; วิลาสินี พนานครทรัพย์, 2018) เพื่อความปลอดภัยของผู้ร่วมวิจัย ซึ่งชื่อที่จะปรากฏนั้นจะใช้แทนด้วย 1) พี่เอ เป็นเพศชาย 2) พี่แดงเป็นเพศหญิง และ 3) พี่เอ็กซ์เป็นแอลจีบีที (LGBT) แม้การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับประเด็นที่อ่อนไหวมากนั้น แต่ถึงกระนั้น การนำเสนอทัศนคติที่แตกต่างจากสิ่งที่สังคมม้าทรงส่วนใหญ่เชื่อ อาจส่งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่านเกิดความขัดแย้งกับความคิดดั้งเดิมได้

หลังจากนี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “ผม” แทนคำว่า “ผู้วิจัย” เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงสถานการณ์เมื่อครั้งผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 3 ท่าน

“คนในอยากออก คนนอกอยากเข้า” : การก้าวเข้าสู่การเป็น “ม้าทรง”

“คนในอยากออก คนนอกอยากเข้า คำพูดนี้มักมีการพูดถึงในกลุ่มม้าทรงแทบทุกจังหวัดในภาคใต้ เนื่องจาก “การเป็นม้าทรงนั้นมักเกี่ยวข้องกับความเป็นความตาย ฆะตาทาต รวมทั้งการที่บุคคลนั้น ๆ มีบุญสัมพันธ์กับร่าง ๆ นั้น เพื่อช่วยเหลือต่อชะตาชีวิต และให้ช่วยเหลือบุคคลอื่น ๆ ต่อไป”

“คนในอยากออก คนนอกอยากเข้า” วลีข้างต้นเป็นวลีที่ผู้เขียนได้รับมาจากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้งสามท่าน รวมทั้งเมื่อผมได้ทดลองสอบถามในกลุ่มม้าทรงจำนวนมากก็มักมีคำพูดคล้ายกัน เนื่องจากในปัจจุบันมีม้าทรงจำนวนมากที่เกิดขึ้นโดยเป็นการกระทำเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของพิธีถือศีลกินเจ หรือกินผักในแต่ละปีเท่านั้น โดยในช่วงระหว่างปีจะไม่ได้มีการประทักษิณ รวมทั้งม้าทรงหลายคนก็ไม่ได้ปฏิบัติตามสิ่งที่เป็นข้อกำหนดของม้าทรง พี่เอ, (สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2565)

พี่เอ็กซ์กล่าวว่า “น้องรู้ไหม การเป็นม้าทรงเดี๋ยวนี้นี้เป็นกันง่ายมาก แม้ในศาลเจ้าใหญ่ ๆ ในจังหวัดก็ยังสามารถเป็นม้าทรงได้ เพียงเพราะมีการแนะนำให้เข้าไปเป็นม้าทรง จึงทำให้ม้าทรงในตอนนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นงานแต่งตัวของกลุ่มแอลจีบีที ที่จริงไม่แค่แอลจีบีทีเท่านั้น ผู้หญิงผู้ชายทั่วไปก็นิยมจัดหาต่อ (ชุดทรงหรือเครื่องแต่งกายของม้าทรงซึ่งมีลักษณะเป็นเอี้ยม) ใหม่ ๆ มาใช้เสมอ ๆ โดยเป็นการเลือกตามแต่ที่ว่าง ๆ นั้นต้องการ หลายครั้งหลายว่างไม่ได้สอบถามต่ออาจารย์ (มักเป็นคำใช้เรียกแทนวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ที่ประทับร่างทรง อาจเป็นเจ้าแม่กวนอิม

ภาพ 1 ภาพต่อและม้าทรงในพิธีถือศีลกินเจ
ที่มา <https://th.wikipedia.org/wiki/กัณฑ์>

เจ้าพ่อกวนอู หรือเทพเจ้าองค์ต่าง ๆ ในศาลแห่งนั้น” พี่เอ็กซ์, (สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565) ส่วนนี้เอง เป็นสิ่งที่น่าสนใจสำหรับผมมากเช่นกัน กล่าวคือ เนื่องจากการฝังตัวในชุมชนแห่งพิธีกรรมแห่งนี้ทำให้ทราบว่า การคัดเลือกต่อนั้นมักเกี่ยวข้องกับลักษณะทางกายภาพที่เด่นชัด อาทิ เทพเจ้ากวนอูมักใส่สีเขียว หรือ เทพเจ้านางามักใส่สีแดง เป็นต้น ดังภาพ 1

หลังจากนั้น เมื่อผมสอบถามว่า ก้าวเข้ามาสู่ การเป็นม้าทรงได้อย่างไร ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 3 ท่าน ให้ คำตอบที่ใกล้เคียงกัน กล่าวคือ

พี่เอ เล่าว่า “พี่เชื่อว่าพี่ชะตาขาด เมื่อตอนพี่อายุ 25 ปี พี่ขี่รถมอเตอร์ไซด์ซึ่งแล้วประสบอุบัติเหตุที่ คอสะพานข้ามแม่น้ำในจังหวัดหนึ่ง แล้วมาตื่นอีกครั้ง ที่โรงพยาบาลประจำจังหวัด หลังจากนั้นก็มีสัมผัส พิเศษ เริ่มได้ยินเสียงที่ผมไม่รู้ว่ามีใครพูด แต่มักสั่งให้ ผมทำอย่างนั้นอย่างนี้ จนกระทั่งผมไปงานกินเจใน ศาลเจ้าใหญ่ เพื่อไปเที่ยวกับแฟนคนก่อน หลังจากนั้นพอได้ยินเสียงกลอง ผมใจสั่น ปวดหัว เวียนหัว เหมือนจะอ้วก จนสุดท้ายแล้วผมก็วูบไปเลย รู้ตัวอีกทีคือผมทรงพระนาจาแล้ว ผมไม่เคยเชื่อมาก่อน

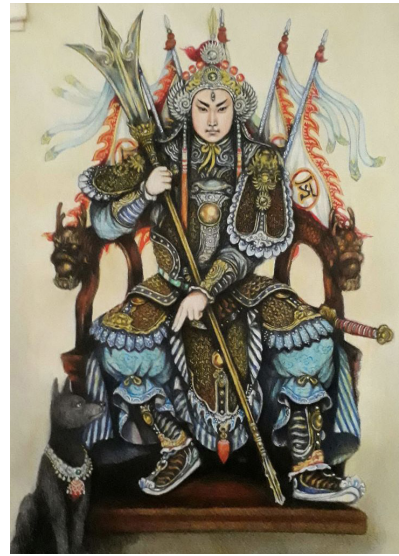
เพราะผมไม่สนใจเลย ผมเป็นคนเที่ยวกินเหล้าสูบบุหรี่ พอถึงเวลาผมไปช่วยงานกินเจพี่ ๆ เค้บอกผมว่าผม ชะตาขาดแล้ว พระท่านมาช่วยต่อชะตา ผมเลยเลิก กินเหล้าทั้งหมด แล้วหันมาปฏิบัติธรรม เพื่อให้ อาจารย์ท่านได้บุญ” พี่เอ, (สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2565)

พี่แดง เล่าว่า การเป็นม้าทรงของพี่เกิดขึ้นแปลก มาก “พี่ไปงานวันเกิดพระที่บ้านพี่ที่รู้จักคนหนึ่ง แล้ว เค้บชวนสวดมนต์บูชาเจ้าแม่กวนอิม พี่ก็สวดตามเค้บ เพราะพี่แค่วะไปกินข้างเฉย ๆ โดยไม่ได้สนใจอะไร ทั้งสิ้น ทว่าเมื่อเค้บเชิญพระในนางแล้วพี่ก็ทรงเจ้าแม่ กวนอิมเลย หลังจากนั้นพี่ก็รับเจ้าแม่กวนอิมมาเป็น อาจารย์ ตอนนั้นก็ทรงเจ้าแม่มา 20 ปีแล้ว พี่เชื่อสุดจิต สุดใจนะ เชื่อมาก ๆ ว่าท่านมีจริง ๆ ท่านมักมาเตือน เมื่อมีเหตุร้ายจะเกิดขึ้น หรือจะเกิดโรคภัยไข้เจ็บ ใน ครอบครัวเจ้าแม่ท่านจะมาเตือนในรูปแบบต่าง ๆ” พี่แดง, (สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2565)

สุดท้าย พี่เอ็กซ์ เล่าว่า “ผมทรงพระสามตา (เออ หลังสิ้น) ซึ่งปรากฏในเรื่องไซอิ๋ว ที่มีหมาเป็นบริวาร แต่พี่เป็นสาวสองที่ผ่าเสริมนมมาแล้วจำนวนหนึ่ง ครั้งแรกที่ท่านมา ก็แค่งานกินเจและเป็นพี่เลี้ยง (ผู้ช่วย) ของม้าทรงท่านหนึ่ง แล้วจู่ ๆ พระก็มาประทับ การที่ประทับครั้งแรกยังไม่ได้เตรียมตัวเลย เพราะยังคง แต่งกายเป็นผู้หญิง แต่เมื่อพระมาประทับท่านให้ถอด เสื้อทั้งหมดแม้กระทั่งเสื้อชั้นใน จึงทำให้การประทับ ทรงครั้งแรกอายที่สุด ไม่อยากจะทำหรือเล่าให้ใคร ฟังเลย แต่นี้เราสนิทกันเลยอยากเล่าให้ฟัง การเป็น กะเทยของพี่ทำให้การเป็นม้าทรงง่ายด้วยนะ เพราะ พี่สามารถทรงได้ สามารถช่วยจัดดอกไม้ในงานง่าย จัดผ้าตักแต่งประรำพิธีง่าย พี่กลายเป็นอออลินวัน” พี่เอ็กซ์, (สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 3 ท่าน ทำให้ พบว่า การก้าวเข้าสู่การเป็นม้าทรงนั้นสามารถเกิดได้

จาก 3 กรณี จาก 3 ท่าน ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับตาม การศึกษาของ วิรัตน์ แก้วแทน (2537) กล่าวว่า การเป็น ม้าทรงนั้นจำเป็นต้องเป็นผู้ชะตาขาด กล่าวคือ ผ่าน การตายหรือประสบอุบัติเหตุครั้งใหญ่ที่อาจถึงชีวิต ดังตัวอย่างบทสัมภาษณ์ของพี่เอ กรณีที่สองเกิดจาก บุญสัมพันธ์ กล่าวคือในกรณีของพี่แดงและพี่เอ็กซ์ ซึ่งเป็นผู้ที่ไม่ได้มีความเชื่อเกี่ยวข้องกับพิธีการประทับ ทรง การกระทำที่เกี่ยวข้องกับพระจีน ทว่าเมื่อถึงเวลา วิญญาณศักดิ์สิทธิ์จะเป็นผู้เลือกบุคคลนั้นตามที่ได้มี บุญสัมพันธ์กันมา หนึ่งจากการที่ผมคัดเลือกพี่เอ็กซ์ ซึ่งเป็นแอลจีบีที ทำให้ทราบว่า การเป็นแอลจีบีทีไม่ได้ มีความเกี่ยวข้องกับการเป็นม้าทรงพระเพศชาย ซึ่งพี่ เอ็กซ์กล่าวว่าตนเองเป็นม้าทรงของเทพเออหลังลิน ดังภาพ 2

ภาพ 2 เทพเออหลังลิน
ที่มา <https://www.pinterest.com/pin/364791638570500503/>

จากกรณีดังกล่าวทำให้ผมตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติม ว่า สอดคล้องกันกับการศึกษาของ ปีทมาสัน พิณนุกูล ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และเมตตา ศิริสุข (2563) ที่กล่าวว่า การเป็นม้าทรงไม่ได้จำกัดเพศ อายุ หรือการศึกษา ซึ่งประเด็นนี้เองอาจขัดแย้งกันกับความเชื่อในศาสนา พุทธที่เชื่อว่า กะเทย ที่ตรงกับคำบาลีว่า 'อุภโตพยัญชนก' หมายถึง 'คนมีอวัยวะ ทั้งสองเพศคือเพศชาย และหญิง' (อุภโต=2, พยัญชนะ=ลักษณะ) เพราะมี 'เครื่องหมายเพศ' ของชายและหญิงอยู่ในคนคนเดียว ในที่นี้หมายถึง ทั้งหอม ทั้งดี ทั้งเกย์ (เกย์คิงและเกย์ คิวีน) เสือใบ ฯลฯ ทั้งหลาย พี่ทราพบว่า การเกิดมาเป็น กะเทยนั้นไม่ใช่จำกัดเฉพาะมนุษย์เท่านั้น พระไตรปิฎก หลายเล่มเช่น พระไตรปิฎกเล่ม ๑ วิ.มหา.๑/๓๔/๕๒ จำแนกไว้ว่ากะเทยมี ๓ ประเภทใหญ่ ๆ คือ กะเทยที่เป็นมนุษย์, กะเทยที่เป็นสัตว์เดรัจฉาน และกะเทยที่เป็นอมมนุษย์ ส่วนอีกคำคือ บัณเฑาะก์ (บัน-เดาะ) ตรงกับคำบาลี ว่า 'ปณฺฑก' ทั้งนี้พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช ป.ธ.๙) ราชบัณฑิตและเจ้าอาวาสวัด ราชโอรสาราม ได้ให้ความหมายไว้ว่า "บัณเฑาะก์"

ได้แก่ คน 3 ประเภท 1. ชายผู้ประพฤตินอกวิธในทา เสพกาม (ผู้มีราคะจัด) 2. ชายผู้ถูกตอน หรือ ชนที่ 3. กะเทยโดยกำเนิด (ผู้ไม่ปรากฏว่าชายหรือหญิง) (พระไตรปิฎก ฉบับบาลีสยามรัฐ, 2470; มหามกุฏ ราชวิทยาลัย, 2480)

หรือในชุมชนของศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลาม ไม่ได้เป็นศาสนาเดียวที่ไม่เห็นด้วยกับประเด็น หลากหลายทางเพศตามข้อความในคัมภีร์เตารอต ภายคัมภีร์นั้นเต็มไปด้วยการประณามอย่างชัดเจน ของการประพฤตินั้น (ในคำสอนอิสลามต่อต้าน การผิดประเวณีอย่างรุนแรง และรุนแรงยิ่งขึ้นเมื่อเกิด ขึ้นระหว่างชายกับชาย โดยพื้นฐานแล้ว อิสลามไม่ ยอมรับการเลียนแบบพฤติกรรมเพศตรงข้าม โดยที่ ศาสนาอิสลามถือว่าการรักร่วมเพศเป็นผลจากการเลือก (และถือเป็นการเบี่ยงเบน) ความเบี่ยงเบนสามารถ เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งตามธรรมชาติ และฝืนธรรมชาติ จากการผิดศีลธรรมทางเพศ จนถึง

ข่มขืนกระทำชำเรา จากการร่วมเพศกับศพถึงการร่วมเพศกับสัตว์ แนวโน้มเหล่านี้มาจากการศึกษาของมารร้ายจากอิทธิพลของสื่อ หรือกลุ่มต่างชาติต่างศาสนาเพื่อทำให้หันเหออกจากศาสนาอิสลาม และพระผู้เป็นเจ้า (อบู อามีนะฮฺ บิลาล ฟิลิปส์ และ อีซ ซิฟาอ์, 2017)

หรือในศาสนาคริสต์ที่เชื่อว่า เรื่องเพศทั้งหมดเป็นสิ่งชั่วร้าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพศที่หลากหลายนั้นยังเป็นบาปไม่ได้รับการยอมรับจากพระเจ้า เนื่องจากบุคคลกลุ่มนี้ไม่ได้กระทำตามสิ่งที่พระเจ้าสร้างขึ้นหรือกำหนดขึ้น ถือว่าเป็นมหันตบาปที่จะไม่ได้รับการต้อนรับในอาณาจักรของพระเจ้าเมื่อจากโลกนี้ไป (Gaca, 2003; Jordan, 1997; Katz, 1994)

ซึ่งจากคำนิยามในศาสนาพุทธนั้นจำกัดผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศไว้เป็นผีที่อาจไม่ได้รับการยอมรับในศาสนา ทว่าในพิธีกรรมท้องถิ่น (การเป็นม้าทรง) กลับไม่ได้มีข้อจำกัดนี้ จุดนี้เองอาจเป็นอีกจุดที่ทำให้การต่อยอดหรือการเข้าสู่การเป็นม้าทรงของบุคคลหลายหลายทางเพศนั้นสามารถเข้ามาเป็นม้าทรงได้ง่ายกว่า

อีกทั้ง เมื่อผมถามถึงการใช้ชีวิตของม้าทรงต่อการเปิดเผยตัวตนและการดำรงชีวิตซึ่งผมคาดเดาว่าต้องวิเศษ ต้องสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้ตั้งใจคิดทว่ากลับได้คำตอบว่า “พี่ไม่ใช่ผู้วิเศษ เป็นเพียงผู้ชายธรรมดาแค่นั้น”

เพราะม้าทรง ไม่ใช่ผู้วิเศษ ไม่มีฤทธิ์เดช เป็นเพียงคนธรรมดา

“ม้าทรงเป็นเพียงม้าให้ท่านขี่ ไม่สามารถกระทำอะไรได้เมื่อท่านไม่อยู่ เพราะทุกการกระทำก็ทำในนามของท่าน พี่กินเหล้าดูดยา (สูบบุหรี่) ปกติ แต่พี่ก็พยายามรักษาศีลในวันพระจันวันพระไทยนะ” พี่เอ, (สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2565)

“พี่เป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว สามีทั้งไปนานแล้ว ตอนนี้ลูกไปอยู่บางกอก (กรุงเทพมหานคร) พี่มีแค่อาจารย์เป็นที่พึ่ง พี่เป็นคนธรรมดา มีสุขมีทุกข์ แถมทุกชีใหญ่ด้วย (พี่แดงเล่าไปร้องไห้ไป) แต่พี่ก็อุทิศชีวิตที่เหลือให้ท่าน พี่ถึงมีชีวิตจิตใจอยู่ได้” พี่แดง, (สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2565)

และพี่เอ็กซ์เล่าว่า “พี่เป็นกะเทยปกติ พี่ก็ทำเอาตาเพื่อนเหมือนกะเทยทั่วไป กินเหล้าธรรมดา แต่พี่ก็พยายามถือศีลกินเจในวันสำคัญของอาจารย์พยายามทำบุญใหญ่ ๆ ในวันสำคัญนะ เหมือนโควิดก็ทำข้าวกล่องไปแจกที่โรงพยาบาลเพื่อทำบุญให้อาจารย์” พี่เอ็กซ์, (สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้น กว่าผมจะสามารถได้แก่นสาระของบทสัมภาษณ์ข้างต้นมาได้จำเป็นที่จะต้องใช้ระยะเวลาระดับหนึ่ง อันเนื่องมาจากผู้เข้าร่วมวิจัยทั้ง 3 ท่านกังวลว่า คนอื่น ๆ จะมองว่าการเป็นม้าทรงจะไม่ได้เป็นม้าทรงที่ดี เพราะม้าทรงมักมีกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน ตามการศึกษาของวัชรภรณ์ จิระเสถียร และ พรรณวดี ขำจริง (2019) อธิบายว่าข้อปฏิบัติของการเป็นม้าทรงจะต้องรักษาความสะอาดของร่างกาย รักษาศีล 5 และประพฤติตนดีทั้งกายและใจ ทว่าเมื่อสัมภาษณ์เชิงลึกแล้วกลับพบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยยอมรับว่าชีวิตม้าทรงเป็นชีวิตที่แสนธรรมดา เรียบง่าย และไม่ได้เป็นชีวิตของผู้วิเศษที่สามารถอ่านใจของผู้อื่น หรือสามารถรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ได้เหมือนขณะที่ตนเองประทับทรง รวมทั้งมีการใช้ชีวิตเหมือนบุคคลธรรมดาทั่วไป มีการสังสรรค์ในเทศกาลต่าง ๆ โดยมีการกินดื่มเหมือนบุคคลธรรมดาทั่วไป สิ่งนี้เองสะท้อนภาพให้ผมเห็นว่าสังคมพยายามตีความและเบียดขับชีวิตของม้าทรงว่าต้องมีชีวิตที่แสนพิเศษ ต้องดำรงในศีลธรรมจรรยาอย่างสุดโต่ง ไม่ดื่มไม่กินเหมือนบุคคลทั่วไป จนทำให้ม้าทรงหลายท่านรู้สึกว่าการใช้ชีวิตทั่วไปหลายครั้งจำเป็นที่

จะต้องหลบซ่อน เพราะมีการตีตราประทับตราให้บุคคล กลุ่มนี้ตามทัศนคติของชุมชนนั้น ๆ ยิ่งส่งผลให้เมื่อมีการดำรงชีพแบบทั่วไป อาทิ การกินดื่ม การร้องรำทำเพลง จึงทำให้สังคมตีตราว่าบุคคลเหล่านั้นกำลังไม่ปฏิบัติตามระเบียบหรือข้อกำหนดของม้าทรงดังที่กล่าวไว้ตอนต้น

มีคำถามสำคัญที่ผมคิดว่าหลายคนอยากรู้คือ “การตัวหวด” กล่าวคือ การทรมานร่างกายของม้าทรง เมื่อมีเทพเจ้าจีนมาประทับร่างกาย โดยการแทงปาก หรือการใช้อาวุธต่าง ๆ ทำการทรมานร่างกาย เช่น เอาเหล็กเสียบแถมให้ทะลุทั้งสองข้าง เดินบนบันไดมีดเหยียบเศษแก้ว ตามความเชื่อที่นั่นกล่าวว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการรับเคราะห์กรรมแทนลูกหลานหรือคณะศรัทธาในพิธีกรรมต่าง ๆ (วิมลศิริ คุ่มทรัพย์, 2559) คำถามนี้จึงเป็นคำถามสำคัญที่ผมคิดว่าควรสอบถามเพื่อเป็นหลักฐานทางวิชาการอีกครั้ง

โดยพี่แดงกล่าวว่า “ครั้งแรกที่กลัวมากนะ เพราะท่าน (เจ้าแม่กวนอิม) ใช้เหล็กห้าหัวมณฑลแทงปากทั้ง 5 ซัน เมื่อท่านถอย ก็ทราบว่ามีแผลที่ปากนะ เป็นแผลเหมือนเป็นสิ่ว ไม่เจ็บเลย น่าแปลกมาก แต่ครั้งนั้นก็ป็นครั้งเดียวที่ท่านแทงปาก หลังจากนั้นก็ไม่มีอีก” พี่แดง, (สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2565)

ต่างจากพี่เอ็กซ์ที่กล่าวว่า “อาจารย์ของพี่ (พระเออหลังสิน) ท่านใช้อาวุธทุกครั้งที่มาประทับทรงไม่ว่าจะใช้เขวอนจามหน้าผาก หรือใช้ขวานฟันกลางหลัง เหตุผลนั้นตอนประทับทรงท่านกล่าวว่า เป็นการขับไล่ภูติผีปีศาจให้เกรงกลัวด้วยอำนาจแห่งทหารสวรรค์ เพื่อขจัดปัดเป่าเคราะห์ภัยปีศาจต่าง ๆ ที่จะมาทำร้าย รวมทั้งทำเพื่อให้เห็นทราบวาตอนนี้เทพเจ้าได้มาประทับร่างแล้ว จึงแสดงออกถึงอิทธิฤทธิ์ของเทพเจ้าให้ผู้ศรัทธาทราบ” พี่เอ็กซ์, (สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)

ภาพ 3 เหล็กห้าหัวมณฑล หรือ โหงวเอี้ยห้า (五營頭) ที่มา โดยผู้วิจัย

ผมได้ถามเพิ่มเติมว่าการกระทำดังกล่าวนั้นส่งผลต่อร่างกายที่ผ่านการศัลยกรรมมาหรือไม่ พี่เอ็กซ์เล่าต่อว่า “พี่แปลงเพศแล้วทั้งทำหน้าที่ทำหน้าที่ออกเรียกว่าได้ทำจะครบทุกส่วนของร่างกาย และเมื่อท่านมา (พระเออหลังสิน) ท่านก็ทรมานร่างกายจนเลือดออกปริมาณมาก จนพี่เลี้ยงกลัวว่าใบหน้าผ่านการศัลยกรรมมาแล้วจะเสียหาย กลับกันเลยนะ ตอนท่านมาท่านทำหน้าที่ แต่พอท่านกลับไปท่านพาไปหมด แทบไม่เหลือเลย เป็นแผลน้อยมาก จนพี่เองก็เชื่อว่าท่านมีจริง เพราะหน้าผากของพี่ที่ท่านจามหน้าผากเพื่อให้เป็นแผลเหมือนเป็นตาที่สาม แต่เมื่อท่านออกไปก็ไม่ปรากฏแผลเลย มีอยู่ครั้งเดียวคือท่านทำโทษ ท่านไม่ได้เอากลับไปเลย เจ็บอยู่ 2 อาทิตย์ รักษาก็ไม่หาย สุดท้ายต้องเชิญท่านประทับทรงแล้วให้ท่านทำยารักษา โดยที่ยามีแค่ผงรูปผสมกับใบชา บ้ายตามจุดต่าง ๆ เมื่อท่านออกไปก็ปรากฏว่าแผลทั้งหมดหายเป็นปกติทิ้ง เลยทำให้พี่เชื่อว่าท่านมีจริงแบบจริง ๆ” ข้อสังเกตอย่างหนึ่งที่ผมเจอคือ หลังจากการตัวหวดหรือการทรมานร่างกาย พบว่าการเป็นแผล

หรือการเจ็บปวดนั้นจะเกิดขึ้นเมื่อ “พระทำโทษ” หากแต่สถานการณ์ทั่วไปจะไม่เกิดอาการเจ็บปวด ส่วนนี้เองผมไม่มีข้อมูลมากนักว่าการทำโทษของพระนั้นจะเกิดขึ้นจริงหรือไม่ อย่างไรก็ดี จากการสอบถามพบประเด็นนี้ว่าการทำโทษนั้นเกิดจากการที่ม้าทรงไม่ยอมปฏิบัติตามข้อกำหนดที่พระกำหนด ซึ่งไม่เกี่ยวกับสิ่งที่สังคมตีกรอบระเบียบการเป็นม้าทรงที่ดี พี่เอกกล่าวว่า “พระกำหนดเงื่อนไขจะเกิดขึ้นตามแต่ละบุคคล พระบางองค์ไม่ชอบการกินดื่มของม้าทรง หากไม่ทำตามจะทำโทษ บางองค์ไม่ได้กำหนดเรื่องการกินดื่ม ทว่ากำหนดเรื่องการฝึกหัดฝึกหัดเมียบางองค์กำหนดพิธีการสักการะไว้ตายตัวว่าจะต้องมืองค์ประกอบอย่างไรบ้าง หากไม่ปฏิบัติตามก็จะทำโทษม้าทรงคนนั้น ๆ” พี่เอ, (สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2565)

สรุปจากการพบปะม้าทรง

เมื่อวิเคราะห์ประเด็นของข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์ที่พระหรือวิญญาณเทพเจ้าต่าง ๆ กำหนดนั้นเป็นสิ่งที่พระหรือเทพเจ้าองค์นั้น ๆ กำหนดให้ร่างหรือม้าทรงบุคคลนั้น ๆ ปฏิบัติตาม อาจไม่มีข้อกำหนดตาม ฉะนั้นสิ่งที่ม้าทรงกลุ่มนี้พยายามสื่อสารคือ การที่พวกเขาไม่ได้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ม้าทรงอาวุโสหรือสังคมรอบข้างกำหนดอาจไม่ได้แปลว่าพวกเขาไม่ได้เป็นม้าทรงที่ดี แต่ม้าทรงกลุ่มนี้พยายามสื่อสารว่าพวกเขาเป็นบุคคลธรรมดาบุคคลหนึ่งที่มีพฤติกรรมที่ไม่ได้แตกต่างจากบุคคลทั่วไป อาจมีข้อกำหนดข้อจำกัดที่ต่างจากบุคคลอื่น ๆ จากข้อกำหนดที่พระหรือวิญญาณศักดิ์สิทธิ์กำหนด ดังนั้นการที่เขาปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามก็จะส่งผลต่อชีวิตของเขาเอง โดยไม่ได้มีผลกระทบต่อบุคคลอื่น ดังกรณีการทรมานร่างกายแล้วพระทำโทษของพี่เอ็กซ์ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น

งานเขียนชิ้นนี้เป็นงานที่พยายามอธิบายส่วนหนึ่งของชีวิตม้าทรงซึ่งอาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดที่แตกต่างกัน แต่มีความเชื่อความศรัทธาต่อเทพเจ้าจีนและเป็นม้าทรงเหมือนกัน อย่างไรก็ตามสิ่งหนึ่งที่ผู้อ่านจะได้จากงานเขียนชิ้นนี้คือการพิจารณาตนเองให้ทราบอยู่เสมอว่า ชีวิตของมนุษย์ทุกคนอาจมีเพียงเสี้ยวเวลาหนึ่งเท่านั้นที่เหมือนกัน ดังนั้นมนุษย์อาจไม่มีสิทธิ์ที่จะสร้างกฎเกณฑ์และตีกรอบให้บุคคลอื่นที่ปฏิบัติไม่เหมือนกันกับเราเป็นคนที่เราง่ายเพียงเพราะว่าปฏิบัติหรือเชื่อไม่เหมือนเรา สิ่งนี้เป็นสิ่งที่งานเขียนชิ้นนี้พยายามจะนำเสนอผ่านมุมมอง ทศนคติ ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดความเชื่อของผู้ที่อยู่ในสิ่งแวดล้อมของพิธีกรรมทรงเจ้าหรือประทับทรงของเทพเจ้าจีน

สุดท้ายแล้วพิธีกรรมการประทับทรงยังคงเป็นกิจกรรมที่สำคัญและเคียงคู่กับประเพณี ความเชื่อของคนไทยในภาคใต้ที่มีการสั่งสอน สั่งสม และถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อให้ความเชื่อนี้อยู่กับประเพณีและสังคมไทยทางภาคใต้ตราบนาน ไม่ว่าจะมีความรู้ ความคิดสมัยใหม่ทางวิทยาศาสตร์เข้ามาในสังคมแห่งนี้มากมายเพียงใด แต่ความสำคัญของม้าทรงก็ยังคงมีความสำคัญและอยู่ในฐานะผู้ทำหน้าที่รับใช้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผู้นำของชุมชน รวมทั้งทำหน้าที่ที่ปรึกษาปัญหาชีวิตของบุคคลต่าง ๆ เพื่อเพิ่มกำลังใจ และแนะนำการดำเนินชีวิตของบุคคลต่าง ๆ หรือสามารถเรียกว่าเป็นหมอรักษาทางจิตใจในสังคมที่มีแต่ความไม่แน่นอนทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมต่อไป ●

เอกสารอ้างอิง

- Boddy, J. (1994). Spirit possession revisited: Beyond instrumentality. *Annual Review of Anthropology*, 407-434.
- Dong, J., & Blommaert, J. (2009). Space, scale and accents: Constructing migrant identity in Beijing. In: Walter de Gruyter GmbH & Co. KG.
- Gaca, K. L. (2003). *The making of fornication: Eros, ethics, and political reform in Greek philosophy and early Christianity*: Univ of California Press.
- Hine, C. (2000). *Virtual ethnography*: Sage.
- Jordan, M. D. (1997). *The invention of sodomy in Christian theology*: University of Chicago Press.
- Katz, J. N. (1994). The Age of Sodomitical Sin, 1607-1740.
- Kozinets, R. V. (1998). On netnography: Initial reflections on consumer research investigations of cyberspace. *ACR North American Advances*.
- Kozinets, R. V. (2010). *Netnography: Doing ethnographic research online*: Sage publications.
- Lambek, M. (1981). *Human spirits: A cultural account of trance in Mayotte*: Cambridge University Press.
- Luhrmann, T. M. (2011). Hallucinations and sensory overrides. *Annual Review of Anthropology*, 40(1), 71-85.
- Noll, R., Achterberg, J., Bourguignon, E., George, L., Harner, M., Honko, L., . . . Preston, R. J. (1985). Mental imagery cultivation as a cultural phenomenon: The role of visions in shamanism [and comments and reply]. *Current Anthropology*, 26(4), 443-461.
- คมกฤษ ชูเกียรติวงศ์. (2564). ผี พรหมลิขิต พุทธ: ร่างทรงแห่งรัฐ. สืบค้นจาก https://www.matichonweekly.com/religion/article_485862
- นฤพนธ์ ดั่งวิเศษ. (2565). ร่างทรง: มานุษยวิทยาของวิญญาณศักดิ์สิทธิ์.
- บุญเลิศ วิเศษปรีชา. (2560). การหวนกลับมาของงานชาติพันธุ์วรรณา: “อยู่ที่นั่น” กับคนไร้บ้านในมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์. *วารสารธรรมศาสตร์*, 36(2), 1-32.
- บุปผา ศิริวัฒน์ จรรยา เศรษฐบุตร และเบญญา ยอดดำเนิน-แอ็ดติง. (2544). จริยธรรมสำหรับการศึกษาวิจัยในคน นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบญจรงค์ ถิระผลิกะ. (2563). วิถีวิทยาแบบชาติพันธุ์วรรณาดิจิทัล : วิธีการในการศึกษาพื้นที่เสมือน. *วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม*, 8(1), 76-88.
- ปัทมาสน์ พิณนุกุล ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ และเมตตา ศิริสุข. (2563). “ม้าทรง” ความเป็นเทพกับความเป็นมนุษย์ ปฏิบัติการในพื้นที่พิธีกรรมงานประเพณีถือศีลกินผักของจังหวัดภูเก็ต. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต*, 16(1), 183-208.

- พระไตรปิฎก ฉบับบาลีสยามรัฐ. (2470). เรื่องห้ามบ้นเพาะกมิให้อุปสมบท: พระวินัยปิฎก เล่มที่ 4 มหาวรรค ภาคที่ 1.
- พระสมุห์สุรพงษ์ ปญาพล. (2560). ศึกษาความเชื่อและพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาของร่างทรง กรณีศึกษา: อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ. (พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- พิเชฐ สายพันธ์. (2562). การศึกษาชีวิตทางสังคมและชาติพันธุ์วรรณาในบริบทเมือง. *วารสารมานุษยวิทยา*, 2(1), 54-86.
- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2480). วินิจฉัยบ้นเพาะก (บ้นทกวัตถ): ตติยสมันตปาสาทิกา อรรถกถาพระวินัย มหาวรรค ตอนที่ 1.
- วัชรภรณ์ จีระเสถียร และ พรรณวดี ขำจริง. (2019). ศึกษาแนวโน้มของม้าทรงเทพเจ้าจีนระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ. 2560: กรณีศึกษาศาลเจ้าในเขตเทศบาลนครภูเก็ต. Paper presented at the Walailak Procedia.
- วิมลสิริ คุ่มทรัพย์. (2559). ลักษณะการแสดงออกเกี่ยวกับความเชื่อม้าทรงเทพเจ้าจีนในประเทศไทย. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพมหานคร.
- วิรัตน์ แก้วแทน. (2537). การศึกษาประเพณีกินเจของชาวไทยเชื้อสายจีน ในอำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง. (ศิลปศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพมหานคร.
- วิลาสินี พนานครทรัพย์. (2018). วิธีการวิจัยเชิงชาติพันธุ์วรรณาในชุมชนออนไลน์. *วารสารธรรมศาสตร์*, 36(2), 58-77.
- อบู อามีนะฮู บิลาล ฟิลิปส์ และ อัส ซิฟาฮ์. (2017). จุดยืนของคำสอนอิสลามต่อกลุ่มคนรักร่วมเพศ. Retrieved from <https://deepsouthwatch.org/th/node/11194>
- พีเอ, (สัมภาษณ์, 8 พฤษภาคม 2565)
- พีแดง, (สัมภาษณ์, 10 พฤษภาคม 2565)
- พีเอ็กซ์, (สัมภาษณ์, 18 พฤษภาคม 2565)